MANIFESTATIONS AND FINALITIES OF OBSESSION IN THE NOVELS OF GIB I. MIHĂESCU

Adelina Lascu (Beldugan)

PhD. Student, University of Pitești

Abstract: *Literary Criticism recognizes Gib I. Mihăescu's contribution to the development of the interwar Romanian novel, most commentators believing that his originality consists in developing a less discussed topics until then, the erotic obsession that gripped the majority of the heroes of the author's novels and novellas. In his works Andromada's Arm (1930), The Russian Woman (1933), Chocolate Woman (1933), Days and nights of a late student (1934), Donna Alba (1935), the heroes are obsessed with knowing/seducing the ideal, unique woman, with whom to reach the heights of happiness. Mostly, the main male characters are similar as social status and level of intelligence, but not all come to fulfil their love alongside a superior woman.*

Thus, just as the Cypriot sculptor, Pygmalion who was in love with his own work, an ivory female figure, so it happens to Lieutenant Ragaiac who falls in love with his own creation, made in his imagination, because the Russian woman is a mere projection of his own dreams. Endowed by the author with more luck, Mihai Aspru has the privilege to meet love with Donna Alba, after more than 10 years of prosecutions, torments, humiliations and erotic obsessions. Lady Chocolate, Miss Eleonora is urged to reject Negrisor because of his vagaries, with which he tries to impress by acting driven by the naive professor Andrei Lazar, a punished for the love of a superficial woman and for his longing to discover the eternal movement by building a perpetuum mobile. In The case of the late student, the one who is guilty of spoiling Mihnea's soul is ArinaVelovan, the superior woman in love with the wrong man, who tragically ends after an abortion, having beside her until the last moment the reliable Boy, assisting powerless to the extinguish of his own ideal, that of living beside the woman he loved. Obviously, not all the woman are deified and elevated to the heights of perfection. Others are merely substitutes for the ideal hypo stasis around which the heroes are trying to alleviate the suffering caused by unfulfilled erotic ideal.

Keywords: obsession, ideal, creation, perfection,novel;

Fără îndoială, întreaga creaţie a lui Gib I. Mihăescu este dominată de obsesii, cele mai multe dintre acestea de ordin erotic. Cea mai frecventă o constituie lupta pentru cucerirea/ cunoaşterea femeii ideale. Majoritatea bărbaţilor sunt obsedaţi de femei şi de împlinirea erotică. În *Rusoaica,* locotenentul Ragaiac este obsedat de apatiţia unei femei „cu picior înalt şi ochi oblici, care va veni înfăşurată în şuba ei enormă din împărăţia gerurilor". (Mihăescu, 2009: 72) . O aşteaptă până la încheierea misiunii de pe Nistru, probabil şi după aceea, însă fără succes. În unele cazuri, bărbaţii ajung să-şi piardă viaţa din cauza acestei patimi: soldatul Bădescu este sfâşiat de lupi în căutarea iubitei, iar profesorul Andrei Lazăr se sinucide când conştientizează că femeia pentru care dezvoltase o adevărată obsesie nu este aşa pură cum i-o plăzmuise imaginaţia. Profesorul Nedan este obsedat de imaginea unei dame cu forme pline, aducând ca argument mitologia, istoria antică şi medievală „- Ce mai, domnule, în istorie toate femeile mari au fost mari şi ca fizic; în orice caz înalte... "(Mihăescu, 1983:47). Prinţul Raoul făcuse o fixaţie pentru părul lung şi brun, Negrişor pentru tenul de culoarea ciocolatei, Nae Inelescu adora călătoriile cu trenul, locul unde îşi putea găsi o aventură, în timp ce soldatul Marinescu se

BDD-A25662 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:18 UTC)

mulţumea cu iubirea platonică. Mihai Aspru şi-a dedicat tinereţea cuceririi femeii ideale, obsedat fiind, pe de-o parte de atingerea absolutului, iar pe de alta de asigurarea unei poziţii sociale demnă de nobleţea femeii iubite.

Aceste obsesii, esenţa operelor lui Gib I. Mihăescu, reprezintă în opinia lui Nicolae Balotă conştiinţa asediată de o preocupare continuă, îndeobşte afectivă, invadată de un element parazit. (Balota, 1974: 212). Evident că ele au diferite cauze, cum ar fi complexul de inferioritate al personajelor principale masculine, „inaccesibilitatea clasei, constatarea că în faţa să se ridică obstacole absurde, pe care energia şi talentul nu le pot înfrânge" (Călinescu, 1974: 212) Pe de altă parte, gelozia este şi ea provocatoare de obsesii: în toate romanele, femeile superioare după care tânjesc eroii sunt deja adjudecate de alţi bărbaţi şi astfel „fructul interzis" devine şi mai greu de cules, uneori chiar imposibil.

Gelozia şi adulterul sunt frecvente în epica lui Gib I. Mihăescu. O piedică serioasă în calea eroilor de a cuceri femeia ideală, o reprezintă adesea cea de-a treia persoană, triunghiul conjugal în care se găsesc de regulă personajele. Gelozia atinge cote maxime fiind împinsă până la obsesie. În *Braţul Andromedei* există chiar mai mulţi bărbaţi care roiesc în jurul frumuseţii rare a Zânei: soţul acesteia,Vicol Cornoiu (al cărui nume nu a fost ales întâmplător ţinând cond de coarnele uriaşe puse de soţia să) şi profesorii Grigore Nedan, Nae Inelescu şi nefericitul Andrei Lazăr, singurul care nu se va bucura de nurii femeii care reprezenta idealul de neatins. Continuând seria romanelor, o tripletă întâlnim şi în *Femeia de ciocolată* alcătuită din Negrişor şi Modreanu care o doresc pe domnişoara Eleonora, întocmai ca în *Zilele şi nopţile unui student întârziat* unde Mihnea Băiatu luptă pentru dragostea Arinei Velovan alături de Noël. În cele două mari capodopere ale autorului, *Rusoaica* şi *Donna Alba,* în cea dintâi se poate discuta de un triunghi amoros consolidat în jurul Niculinei, ipostaza materială a femeii ideale, căsătorită cu Serghe Bălan şi locotenentul Ragaiac şi de un altul în care acelaşi locotenent Ragaiac este gelos pe Iliad pentru şansa de a o cunoaşte pe Rusoaică, pe care el, în zadar a aşteptat-o.Aşteptarea nu se rezumă la a se refugia într-un colţ, negând orice altă activitate, ci, protagonistul, duce o viaţă plină, condimentată cu aventuri amoroase care-i pun în evidenţă felul de a fi. Respingerea iniţială a Niculinei, soţia contrabandistului Serghe Bălan, o prezenţă inexplicabilă într-un sat „fără nume şi loc pe hartă", îl determină să persevereze până când încăpăţânarea femeii se topeşte oferindu-i lui Ragaiac clipe unice de pasiune. Faptul cu aceasta era căsătorită reprezenta un motiv în plus de a gusta din farmecele ei, uneori chiar sub privirile soţului, a cărui postură de cotrabandist îl făcea să nu poată reacţiona, lăsându-şi soţia în compania locotenentului pentru ca el să-ţi poată continua afacerile. În majoritatea acţiunilor lui Ragaiac, spune Nicolae Balotă, se remarcă „trăsătura net sadomasochistă a comportamentului său. Luciditatea sa nu este aceea a unei inteligenţe superioare, ci a unei sensibilităţi la pândă pentru a se savura pe sine şi pentru a gusta din plin voluptatea propriilor demersuri în cucerirea, subjugarea, eventual torturarea altora, odată cu desfătarea în submisiunea sa în faţa victimei." (Balota, 1974:297)

Donna Alba, căsătorită cu Georges Radu Şerban în urma unui duel pierdut de Tudor Buzescu este femeia superioară în viziunea avocatului Mihai Aspru care trebuie să lupte cu fantoma lui Buzescu pentru inima Albei. Complexul de inferioritate este pregnant în acest roman, manifestându-se în cei 11 ani cât durează drumul spre cucerirea femeii absolute, devenind o cauză majoră a obsesiei. Faptul că Donna Alba era căsătorită nu este un aşa mare impediment pentru erou cum este diferenţa de castă. Fratele boierului răpus în duel, şi el interesat de aceeaşi femeie, îi accentuează şi mai mult acest crez, amintindu-i odată în plus, originile sale „Eşti un prost şi un dobitoc...şi băiat de prăvălie ai să rămâi toată viaţa ta..." (Mihăescu, 1985: 190) S-a susţinut adesea ca Mihai Aspru este un Julien Sorel al zilelor nostre. Întocmai eroului din *Roşu şi Negru*, al lui Sthendal, eroul este şi el un ambiţios, „un parvenit social şi sentimental" (Manolescu, 1974:2) care nu-şi accepta condiţia. Marea diferenţa dintre cei doi ţine de dorinţa de parvenire a fiecăruia. Sorel îşi face un scop din asta, în timp ce tânărul

BDD-A25662 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:18 UTC)

avocat este doar un mijloc pentru împlinirea visului său. Dar, realitatea sumbră în ceea ce priveşte clasa boierească în faţa căreia eroul se simte inferior, îl face să fie şi mai demn de cucerirea Albei, care aşa cum s-a văzut avea şi ea slăbiciunile sale. Astfel, din femeia „cu mândru pas regesc, depărtată şi inaccesibilă, în final, după ce i se scormoneşte trecutul şi i se sondează atent pulsaţia vieţii interioare, Donna Alba va deveni o Niculină pasionată şi senzuală şi nu o Rusoaica fascinantă prin imaterialitatea ei". (Ghiţă, 1984:252) Astfel, Aspru trăieşte o dragoste intensă, sentimentele lui refulate timp de 11 ani, se materializează cunoscând absolutul după care a tânjit, a luptat, a aşteptat şi a învins.

Unii comentatori ai operei lui Gib I. Mihăescu printre care Pompiliu Constantinescu şi Octav Şulutiu vorbesc de o influenţă psihanalitică, remarcând în epica autorului „personalismul pervers de nuanţă freudiană". (Sulutiu, 1938:290). În volumul său, *Dincolo de principiul plăcerii,* Freud se raportează la cele trei instanţe ale psihicului uman: Conştient, Preconştient şi Inconştient redefinite după 1920 ca Eu, Sine, Supraeu. Eul reprezintă ceea ce am putea numi raţiune şi înţelepciune, spre deosebire de sine, care este dominat de către pasiuni , iar supraeul are calitatea de „conştiinţă morală"(Freud, 1996:86). Astfel, sinele este cel care se face răspunzător de dorinţele ascunse, refulate din cauza neîmplinirilor. Eroii lui Mihăescu sunt stăpâniţi de impulsii sexuale care au drept scop unirea sexuală, devenind nişte damnaţi ai sexualităţii care acţionează mânaţi de instincte sexuale. De exemplu, Ragaiac şi Mihai Aspru, trăiesc la maximum aceste plăceri carnale cu toate femeile pe care le întâlnesc ca expresie a unei frustrări provenite din imposibilitatea de a cuceri femeia ideală. Se mulţumesc doar cu paleative. Într-o altă ordine de idei, se poate observa că, raporturile sexuale sunt întreţinute doar pentru obţinerea plăcerii şi nu pentru reproducere aşa cum fac celelalte vietăţi ale naturii. O singură dată aflăm despre o sarcină, când Arina Velovan din *Zilele şi nopţile unui student întârziat* se vede obligată să renunţe la copil, dându-şi seama de mediocritatea celui pe care-l iubea, avort care îi va aduce moartea. Cum legăturile sexuale au loc între eroi şi femei comune se poate crede că o astfel de relaţie, superficială, nu este demnă de fi dusă mai departe. Negrişor şi Mihai Aspru sunt cei doi norocoşi care ajung să-şi împliească şi fizic dragostea, dar cu acele scene se termină şi acţiunea, astfel că nu se poate şti dacă din uniunea sacră cu femeia superioară va rezulta vreun urmaş. Pe de altă parte, autorul nu vorbeşte aproape niciodată în romanele sale despre această etapă a vieţii, copilăria, probabil din cauza prea multor decese ale fraţilor săi din acea perioadă, răpuşi de diferite boli.

Aşadar, se poate observa că opera marelui autor este dominată de gelozie, adulter, sexualitate, virilitate, mister, sete de cunoaştere a femeii superioare, toate adâncindu-se în obsesii ale eroilor, care acţionează mânaţi de acesta stare psihică. Mihai Aspru, protagonistul din Donna Alba pare preferatul lui Mihaescu. Deşi, mai bine de un deceniu este supus unei aşteptări chinuitore, presărate cu umilinţe, frământări şi demersuri detectiviste el rămâne fidel visului de a se împlini alături de femeia iubită. Reuşeşte, dar în momentul în care eroina accepta dragostea lui Aspru, misterul din jurul ei se risipeşte usor-usor, cei doi îndrăgostiţi devin comuni. În concluzie, finalitatea obsesiei erotice în cazul lui Mihai Aspru, cel puţin la prima vedere este una favorabilă. Şi Negrişor, după o serie de evenimente care aproape l-au făcut să-şi piardă minţile se bucura în final de aprecierea şi iubirea, *femeii de ciocolată*.

Ragaiac nu este la fel de norocos. Experienţele lui amoroase nu afectează puritatea trăirilor pentru femeia ideală, ci reprezintă două planuri paralele: imaginar şi real. Astfel acestea se completează reciproc, ajungând ca în partea de final a romanului cel dintâi să-i cedeze tot mai mult teren lumii reale în care Ragaiac se cufundă, devenind acelaşi individ mediocru de dinaintea obsesiei pentru femeia pură.

Profesorul Andrei Lazăr, din *Braţul Andromedei* este tipul inadaptatului, „un infirm, pe jumătate idealist, pe jumătate dement, care sfârşeşte prin a se sinucide" (Călinescu, 1941:672). Ca orice inadaptat, eroul este perceput ca un ins ciudat de celelalte personaje, dar tocmai această ciudăţenie îi stârneşte de moment curiozitatea Zânei, pe care o cucerise cu pasiunea sa pentru

BDD-A25662 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:18 UTC)

astronomie. Maşina cu care încerca să realizeze mişcarea veşnică, nu porneşte tocmai când are mai mare nevoie ca să facă impresie femeii iubite şi astfel, aceasta îl abandonează, refugiindu-se în braţele superficialului Nae Inelescu. După eşecul personal şi profesional, Lazăr găseşte ca unica soluţie salvatoare, sinuciderea, evadarea dintr-o lume care îi era ostilă. Cu alte cuvinte, obsesia pentru iubirea absolută şi maşinăria patronată de „drăcuşorii lui Maxwel" îi aduc moatrea idealistului profesor de matematică.

Povestea lui Mihnea Băiatu şi Arinei Velovan sta sub semnul tragicului. Însă moartea feţei pentru care eroul dezvolta o obsesie maniacală, îl ajuta să se maturizeze, să privească viaţa cu seriozitate, dedicându-se studiului filosofiei, în semn de elogiu pentru iubirea pierdută. Paradoxal este faptul că tocmai această schimbare, dintr-un tip superficial într-unul serios, cu preocupări măreţe duc la neîmplinirea iubirii dintre cei doi, pentru ca Arina îşi dorea tocmai acest comportament mediocru.

Cu excepţia romanului Zilele şi nopţile unui student întârziat, dar şi acolo tot o femeie este cea în jurul căreia se proiectează visurile studentului, toate titlurile celorlate opere au în prim-plan nume de femei ceea ce denotă interesul autorului de a crea femeia ideală într-o societate decăzută. Aceasta este de o frumuseţe ieşită din comun, este înalta, are întotdeauna ceva în plus faţă de celelate prezenţe feminine şi, cu excepţia Rusoaicei, toate sunt implicate în alte relaţii, astfel ca obsesiile eroilor pentru a le cuceri ating paroxismul.

BILIOGRAPHY

Mihăescu, I., Gib, *Braţul Andromedei,* Editura Minerva, Bucureşti, 1983.
Mihăescu, I., Gib, *Rusoaica*, Editura Litera Internaţional, Bucureşti, 2009.
Mihăescu,I.,Gib, *Femeia de ciocalata,* Editura Alpha, Bucureşti, 2012.
Mihăescu,I.Gib*,, Zilele şi nopţile unui student întârziat,* Editura Litera, Bucureşti, 2010.
Mihăescu,I., Gib, *Donna Alba,* Editura Eminescu, Bucureşti, Piaţa Scânteii 1, 1985.

Bibliografie

Balotă, Nicolae, *De la Ion la Ioanide*, Prozatori români ai secolului XX, Bucureşti, 1974.

Călinescu, G.,*Istoria literaturii române de la origini şi până în prezent*, Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1941.

Cincă, Stelian, *Psihanaliză şi creaţie în operă lui Gib I. Mihaescu,* Editura Scrisul românesc, Craiova, 1995.

Dicţionarul general al literaturii române, Academia Română, Eugen Simion (coord), L-Q, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005.

Cioculescu, Şerban *Aspecte literare contemporane*, Editura Minerva, Bucureşti, 1972, p. 279.

Foucault, Michel, *Istoria sexualităţii*, Editura de Vest, Timişoara, 1995, (Traducere de Beatrice Stanciu şi Alexandru Onete), Vol.I*, Voinţa de a şti*, Editura Univers, Bucureţti, 2004 (Cătălina Vasile)

Ghiţă, Florea.,*Gib I. Mihăescu*, (monografie), Editura Minerva, Bucureşti, 1984.

Lovinescu, Eugen., *Istoria literaturii române contemporane,* 1900-1937, Editura Librăriei Socec, 1937.

Manolescu, Nicolae,*Gib I. Mihăescu – ieri şi azi*, în *România literară*, VII, nr. 17, 25 aprilie 1974.

Mihăescu, I., Gib, *Însemnări pentru timpul de azi*, în *Restituiri,* Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.

Perpessicius, *Menţiuni critice,* vol. III, 1936.

BDD-A25662 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:18 UTC)

Streinu, Vladimir., *Pagini de critică literară*, Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1938.

Suluţiu, Octav, *Pe margini de cărţi*. Seria întâi, Editura Miron Neagu, Sighişoara, 1938, p. 290.

Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, Editura Minerva, Bucureşti 1981.

Vianu, Tudor, *Estetică*, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1968.

BDD-A25662 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:18 UTC)